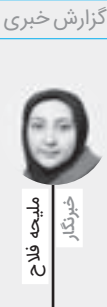

تولید محصول آب‌بر در استان بی‌آب!

با وجود بحران آب، خراسان‌رضوی در کشت برخی محصولات آب‌بر رکورددار است

عکس: محمدعلی اشهرار

آب نیست. کشاورزی در بحران غوطه‌ور است. خراسان‌رضوی رتبه‌اول در میزان تولیدوسطح‌زیر کشت‌خربزه در کشور را دارد رتبه‌دوم در تولید پنبه وجو. از این دست رتبه‌ها برای استان مازیا ثبت شده است، اما آیا این افتخاری برای استان محسوب می‌شود؟ آیا سال‌های سال کاشت چغندر وامثال آن، آن‌قدرها که آب وانرژی برده برای استان آورده داشته است؟ اگر نه، ادامه آن تا چه زمان جایز یا اصلا امکان پذیر است.

اقلیم خراسان‌رضوی طبق آخرین گزارش‌ها ۱۲ درصد خیلی خشک، ۶۲درصد خشک و ۲۶درصد نیمه خشک است. مصرف سالانه آب در بخش کشاورزی بیش از ۸۱درصد آب مصرفی استان است. همه این‌آمار و آنچه در ادامه خواهید خواند طبق داده‌های آخرین گزارش جهاد کشاورزی

خراسان‌رضوی از سیمای کشاورزی این استان است. با بالاگرفتن تنش‌های آبی، موضوع‌هایی مانند صادرات آب مجازی، (یعنی همان آبی که برای پرورش یک محصول استفاده می‌شود وممکن است در ظاهر دیده نشود.)، بهره‌وری فیزیکی آب و... داغ شده است. برخی اعداد دارند خربزه، هندوانه، چغندر و... آن‌قدرها هم آب برنیستند و فقط بدنام شده‌اند. عده ای هم می‌گویند که در نهایت کشت این محصولات کشاورزی، به صادرات آب مجازی منجر می‌شود آن‌هم با بهره‌وری اندک.

سال هاست که کارشناسان در باره وضعیت بحرانی دشت‌های استان هشدار می‌دهند. تأثیر خشک‌سالی بر استان مانا اندازه‌ای بوده که به گفته آن‌ها خراسان‌رضوی وسیع‌ترین پهنه‌های فرونشستی را در مقایسه با سایر استان‌ها دارا است. به عنوان مثال دشت مشهد با برداشت از دل سفره‌های آب زیرزمینی شیره‌جانش کشیده شده است. حالا با شدت گرفتن بحران آب، در این گزارش نیم‌نگاهی به محصولات کشاورزی استان می‌اندازیم و بای صحبت کارشناسان در باره آب مجازی و بهره‌وری فیزیکی آب وبا پدها و نیایدها در حوزه کشاورزی می‌نشینیم. بدیهی است که پرداختن به ابعاد مختلف در این حوزه در دل یک گزارش نمی‌گنجد و شهرآر را در روزهای دیگر مانند گشته‌به ابعاد دیگر این چالش خواهد پرداخت.

- رتبه‌هایی که آب برد

خراسان‌رضوی رتبه پنجم سطح زیر کشت سیب درختی در کشور را دارد. حدود ۱۶هزار و ۶۸۰هکتار. از دل این زمین‌ها بیش از ۱۹۸هزار تن سیب به عمل می‌آید. به گفته کارشناسان، میزان آب مورد نیاز برای تولید یک کیلو سیب بیش از ۷۰۰لیتر است. در سال ۱۴۰۳ بیش از ۱۰۱هزار تن انواع سیب از خراسان‌رضوی صادر شده است. این یک مثال است که نیاز به توضیح بیشتری ندارد.

طبق آخرین آمار، سال ۱۴۰۲ در استان بیش از ۵۰۷هزار تن گوجه تولید کردیم. رتبه پنجم در کشور. کاشت گوجه قرنکی زمانی برای تأمین زنجیره تولید رب در خراسان‌رضوی مورد توجه بود. البته اکنون اغلب همان کارخانه‌های تولید رب با ظرفیتی کمتر از ۳۰درصد در حال فعالیت هستند. تولید هر کیلو گوجه قرنکی بیش از ۱۱۰۰لیتر آب نیاز دارد. سال ۱۴۰۳ حدود ۳۴هزار تن گوجه از خراسان‌رضوی صادر شد. البته برخی کارشناسان کاشت این محصول را با شرط وشروط برای استان مناسب می‌دانند. از جمله بهره‌گیری از آبیاری قطره‌ای. توسعه گلخانه‌ای، گسترش نیافتن در مناطق کم آب و...

خراسان‌رضوی حدود ۶۰هزار تن پنبه تولید کرده و در کشور رتبه دوم را به دست آورده است. پنبه یک محصول پرآب طلب شناخته می‌شود که البته برخی با واژه کالای استراتژیک و رونق صنعت نساجی در گذشته‌های دور به علت کاشت این محصول در خراسان‌رضوی پاسخ می‌دهند. چقدر آب نیاز دارد؟ برای اینکه کاشت پنبه راندمان ثابتی داشته باشد، نیاز به آبیاری شدید دارد. براساس گزارش انجمن نساجی ایران، طبق برآوردها به طور متوسط برای کشت هر کیلوگرم پنبه در سطح جهان باید ۸۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰لیتر آب مصرف شود. در مناطق خشک، این مقدار حتی ممکن است بیشتر از این هم شود.

- بهره‌وری فیزیکی یا توجیه برای کاشت

با بالاگرفتن انتقادها از صادرات محصولات آب‌بر در اوج بحران منابع آبی، برخی مسئولان با استناد به شاخص «بهره‌وری فیزیکی آب، از کشت و صادرات برخی صیفی جات پرچجم مثل هندوانه، خیار وگوجه دفاع می‌کنند. آن‌ها می‌گویند که این محصولات از بهره‌تر متمرکعب‌آب، چندین کیلو محصول تولید می‌کنند و بنابراین «آب‌بر» محسوب نمی‌شوند. این گزاره اگرچه از نظر عددی درست است، اما گویای تمام واقعیت نیست.

برای سنجش آب بری یک محصول، تنها معیار «کیلوگرم بر مترمکعب» کافی نیست. بهره‌وری

به تنهایی مبنای سیاست‌گذاری قرار گیرند. در مدیریت منابع آب، آنچه اهمیت دارد فقط «چند کیلو در ازای هر مترمکعب» نیست، بلکه «چه محصولی. کجا و با چه هدفی» تولید می‌شود. خراسان‌رضوی دیگر تحمل آزمون وخطا ندارد؛ اصلاح الگوی کشت نه یک توصیه، بلکه ضرورتی حیاتی است.

- کشاورزی باید علمی شود

استاد کشاورزی دانشگاه آزاد مشهد راه نجات از بحران آب را در مزرعه‌های خارج از مرز و کشت‌های جایگزین منطقه می‌داند. علیرضا سوهانی تأکید می‌کند: اگر به کشاورزها کشت جایگزین منطقه معرفی کنیم، کشاورزان خواهند پذیرفت. اما نتوانستیم در این زمینه درست

برنامه ریزی کنیم. این استاد دانشگاه با اشاره به ظرفیت خراسان‌رضوی در تولید گیاهان دارویی می‌افزاید، حتی در شرایط تحریم، گیاهان دارویی بازار تضمین شده جهانی دارند و استان ما در تولید این گیاهان بسیار شرایط مطلوبی دارد. اما متأسفانه به صورت فله و بدون فناوری می‌فروشیم. سطح زیر کشت آن نیز بسیار پایین است.

به گفته سوهانی تا زمانی که تصمیم‌گیری‌ها در اتاق‌های بسته وبدون ارتباط با کشاورز انجام شود، بحران آب باقی می‌ماند. کشاورز باید لمس کند که کشت جایگزین برایش سود دارد، نه اینکه فقط دستور بشنود.

او با اشاره به تجارب کشورهای دیگر می‌گوید: اروپا سال‌هاست به سمت کشت‌های هیدروپونیک رفته است. ژاپن بدون آب و خاک، در برزیل زمین می‌خرد و برای خودش کشت می‌کند. ما هم می‌توانیم در کشورهایی مثل ترکمنستان یا تاجیکستان زمین بگیریم، آنجا تولید کنیم و محصول را وارد کنیم. او ادامه می‌دهد: عربستان در دل بیابان گندم تولید می‌کند، چون آبیاری اش را اصلاح کرده است. ما هم باید به جای آبیاری سنتی، فقط سراغ سیستم‌های قطره‌ای و زیرسطحی برویم. حتی می‌توان بخشی از این سیستم‌ها را رایگان در اختیار کشاورزان گذاشت، اما در عوض دیگر اجازه هدررفت آب راناد.

● ریاضت ۱۰ساله آبی برای نجات سفره‌های زیرزمینی باوجود تلاش‌های صورت گرفته، کشاورزی ما همچنان سنتی است و نمی‌توان آن را مدرن و بهره‌ور دانست. این سبک کشاورزی سنخیتی با محدودیت منابع آب ندارد. مشاور مدیرعامل شرکت ای منطقه‌ای خراسان‌رضوی با تأکید بر این موضوع، می‌گوید: کشاورزی خراسان بزرگ است، بزرگ‌تر از آنچه با میزان آب تجدیدپذیر استان همخوان باشد. باید آن را کوچک‌تر، ولی بهره‌ورتر کرد.

علیرضا طاهری با اشاره به اینکه بدون کاهش تولید، می‌توان مصرف آب را کاهش داد، اگر زیرساخت‌های بهره‌وری فراهم شود می‌افزاید: بر اساس اطلاعات جهاد کشاورزی، یک هکتار گوجه قرنکی سنتی حدود ۳۷تن محصول می‌دهد. اما در شرایط گلخانه‌ای می‌توان بیش از ۷۰۰تن برداشت کرد.

او برای احیای منابع زیرزمینی پیشنهاد می‌دهد: باید یک برنامه ریاضتی ۱۰ساله اجرا شود مانند چناران. فریمان و تربت جام توسعه یافته کاهش تولید، با بهره‌وری بالا و زیرساخت‌های مدرن مانند آبیاری زیرسطحی و گلخانه‌ها.

او با اشاره به وضعیت مصرف آب در استان می‌گوید: در حال حاضر ۸۱.۱درصد از آب مصرفی استان در بخش کشاورزی، حدود ۵درصد در صنعت و خدمات و ۱۳.۹درصد در بخش شرب مصرف می‌شود. مشاور مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان‌رضوی با بیان اینکه الگوی مصرف آب در خراسان‌رضوی نسبت به میانگین کشوری به الگوی جهانی نزدیک‌تر است، توضیح می‌دهد: در حالی که در سطح کشور حدود ۹۰درصد آب در کشاورزی مصرف می‌شود، استاندارد جهانی توصیه می‌کند که سهم کشاورزی حدود ۷۰درصد باشد. باوجوداین نمی‌توان سیستم کشاورزی استان را مدرن و نسبت به آب مصرفی بهره‌ور

دانست.

طاهری با اشاره به بحران منابع آبی استان می‌گوید: امسال استان ۴۰۴.۵میلیون مترمکعب کسری مخزن رویه روست که عدد بسیار بزرگی است و هر سال از مجموع ذخایر تجدیدپذیر ما کسر می‌شود. به عنوان مثال در دشت مشهد این رقم به ۱۷۸میلیون مترمکعب می‌رسد.

او با اشاره به تأثیر برداشت از چاه‌های آب ادامه می‌دهد: حتی اگر برداشت‌ها از چاه‌های مجاز طبق پروانه‌ها باشد، باز هم سطح آب زیرزمینی افت خواهد کرد. زیرا منابع تجدیدپذیر کافی نیستند که برداشت را تأمین کند.

به گفته او چاه‌های مجاز استان حدود ۳.۵میلیارد مترمکعب آب برداشت می‌کنند و سهم چاه‌های غیرمجاز ۱۳۴میلیون مترمکعب است. این مقدار کم‌تر نیست، اما مشکل اصلی، برداشت بالای چاه‌های مجاز است.

مشاور مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان‌رضوی با بیان اینکه «الگوی کشت» در اختیار بازار است، می‌گوید: اگر کشاورز ببیند یک محصول مانند سیب زمینی قیمت خوبی دارد، همان لحظه تصمیم می‌گیرد تمام زمینش را به آن اختصاص دهد. نتیجه آن می‌شود وفور محصول و سقوط قیمت در سال بعد. تا حدی که حتی محصول به خوراک دام می‌رسد. طاهری تأکید می‌کند: دولت باید از تصدی‌گری در بخش کشاورزی خارج شود و مدیریت را به مردم و کشاورزان بسپارد.

- کشاورزی آینده‌نگر، نه آب‌بر

دبیر سند تحول کشاورزی جهاد کشاورزی خراسان‌رضوی، با اشاره به وضعیت پیچیده منابع آب و برق وتادوم خشک‌سالی‌ها در استان، می‌گوید: در چنین شرایطی، کشاورزی باید متناسب با توان واقعی منابع آبی واقليم منطقه سامان دهی شود. علی‌اصغر تورانی می‌افزاید: تولید محصولات باید بر پایه منابع موجود و پتانسیل منطقه باشد. نه صرفاً بر اساس عادت‌های گذشته یا فشارهای بازار.

او با اشاره به وضعیت محصولاتی مثل پنبه و خربزه در خراسان‌رضوی ادعا می‌کند: خربزه‌الزاما محصول پرآب طلبی نیست. اگر به روش‌هایی مثل نشا کاری با استفاده از پوشش پلاستیکی برویم، مصرف آب آن به شدت کاهش می‌یابد. ضمن اینکه این محصول در برخی مناطق، عملکرد قابل قبولی داشته است. از طرفی باید توجه داشت پنبه یک محصول استراتژیک است؛ هم در صنعت، هم در دانش. هم در کشاورزی. دبیر سند تحول کشاورزی استان با بیان اینکه نمی‌شود کشاورز را به اجبار به الگوی خاصی وادار کرد و کشاورز عرضه وتقاضای بازار را برای کاشت محصول در نظر می‌گیرد، می‌گوید: در عین حال، باید برای برخی محصولات پرآب یا ناسازگار با اقلیم خراسان، ممنوعیت کشت صادر کرد. همان‌طور که برای خشخاش چنین سیاستی داریم. اگر محصولی، هم از نظر اقتصادی و هم از نظر اکولوژیکی برای استان زیان‌بار باشد، باید برای آن محدودیت ایجاد کرد.

تورانی درباره بحران چاه‌های غیرمجاز هشدار می‌دهد و تأکید می‌کند: برداشت‌های غیرمجاز از منابع آبی عملاً آینده استان و کشور را به خطر انداخته است. این چاه‌ها نه تنها بازدهی ندارند، بلکه فقط منابع زیرزمینی را هدر می‌دهند و هیچ‌گونه کنترلی هم بر آن‌ها نیست؛ چون در حريم خصوصی حفر شده‌اند و برای ورود و بررسی‌شان باید حکم قضایی صادر شود. او در ادامه می‌افزاید: با توجه به وضعیت سفره‌های زیرزمینی، باید ابتدا محدودیت برداشت آب ایجاد کنیم حتی در چاه‌های مجاز.

دبیر سند تحول کشاورزی استان بر ظرفیت همکاری باکشورهای همسایه در زمینه صادرات محصولات کشاورزی فراوری شده تأکید می‌کند و می‌گوید: در شرایط فعلی، نه فقط تولید بلکه فراوری، بسته‌بندی و صادرات محصول باید هم زمان در سیاست‌گذاری‌ها لحاظ شود تا کشاورزی به سود اقتصادی برسد.

شهرآر

شنبه ۲۳ مرداد ۱۴۰۴
۲۰ شهریور ۱۴۰۴
شماره: ۵۹

اقتصاد

اقتصاد

پایبند نبودن ایرلاین‌ها به نرخ مصوب پروازهای اربعین

ایستنا | دبیر انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرتی خراسان‌رضوی با اشاره به ارائه نشدن نرخ مصوب بلیت‌های هواپیمای برای بازه زمانی اربعین، ورود فوری سازمان هواپیمایی کشوری را در این زمینه خواستار شد.
فرهاد دوایی درخصوص وضعیت قیمت بلیت‌های هواپیمای برای بازه زمانی اربعین، اظهار کرد: تاکنون هیچ یک از ایرلاین‌ها به نرخ مصوب اعلام شده توسط سازمان هواپیمایی کشوری وانجمن حمل‌ونقل هوایی را رعایت نکرده‌اند و در مشهد همچنان بلیت‌ها با نرخ‌های بسیار بالاتر، حتی تا دو برابر قیمت مصوب عرضه می‌شود. وی ادامه داد: نرخ مصوب پروازها حدود ۱۵میلیون تومان اعلام شده، اما برخی ایرلاین‌ها پروازهای یک‌طرفه را با نرخ ۱۲ تا ۱۳میلیون تومان و پروازهای رفت و برگشت را ۲۵ تا ۲۹میلیون تومان به فروش می‌رسانند.

نصب پمپ مستقیم، هزینه قبض آب را ۲۰برابر می‌کند

شهرآر | نیوز مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب استان تهران گفت: وقتی پمپ مستقیم به شبکه متصل است، شبکه نمی‌تواند میزان آب مکفی برای پمپ را تغذیه کند، هوا می‌کشد و قبض آب این مشتریان بیست برابر خواهد شد.
محسن اردکانی اظهار داشت: بعضی از مردم پمپ منازل خود را مستقیم به شبکه وصل کرده‌اند در حالی که استاندارد این است که ابتدا مخزن، سپس پمپ وصل شود. وی افزود: کسانی که پمپ را مستقیم به شبکه وصل کرده‌اند، هم برای خود و هم برای همسایگان مشکل ایجاد خواهند کرد بدین معنا که وقتی پمپ مستقیم به شبکه متصل است حق همسایگان را تضییع می‌کنند و آب به همسایگان نمی‌رسد.

واگذاری زمین برای ساخت نیروگاه تجدیدپذیر

ایرنا | رئیس اداره امور اراضی جهاد کشاورزی خراسان‌رضوی، از واگذاری هزار و ۴۱۹هکتار زمین کشاورزی خراسان‌رضوی برای ساخت نیروگاه‌های بادی و خورشیدی با ظرفیت بیش از هزار و ۱۳گوات در استان خبر داد.
محمود بهزادی با اشاره به ناترازی انرژی به عنوان عامل اصلی این اقدام، بر عزم دستگاه‌های اجرایی برای تسریع در این روند تأکید کرد و افزود: در مجموع ۷۲ساختمانگاه برای انرژی بادی و خورشیدی در خراسان‌رضوی شناسایی و برای آن‌ها موافقت اصولی اخذ شده است.

زمان واریز فاز سوم کالایرگ الکترونیکی

خبرآنلاین | بر اساس اعلام وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مرحله سوم از فاز جدید طرح کالایرگ الکترونیکی از روز ۶مردادماه آغاز می‌شود.
در این مرحله، دهک‌های ششم وهفتم درآمدی مشمول دریافت اعتبار خرید کالا می‌شوند و مبلغ ۳۵۰هزار تومان به ازای هر نفر به حساب سرپرستان خانوار شارژ خواهد شد. این اعتبار صرف خرید یازده قلم کالای اساسی شامل لبنیات، برنج، روغن، گوشت، مرغ، تخم مرغ، حبوبات و سایر اقلام ضروری از فروشگاه‌های طرف قرارداد طرح خواهد شد.
پیش از این، گام اول این مرحله در ۷تیرماه برای دهک‌های اول تا سوم وگام دوم در ۳۰تیرماه برای دهک‌های چهارم و پنجم اجرا شده بود. همچنین در این طرح، دهک‌های اول تا سوم به ازای هر نفر ۵۰۰هزار تومان اعتبار دریافت کرده‌اند.

شرط برخورداری از بخش جرائم مالیاتی

شهرآر | نیوز مدیر کل امور مالیاتی خراسان‌رضوی با اشاره به جرمیه‌های موضوع ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده گفت: مؤدیانی که تا ۲۸مردادماه جاری برای مسترد نمودن اظهارنامه ارزش افزوده بهار سال ۱۴۰۴اقدام کنند، از بخشش جرائم مالیاتی برخوردار خواهند شد.
شاکر رضا میریدی با اعلام این خبر اظهار کرد: بر اساس مصوبه مراجع قانونی و به منظور حمایت وتکریم مؤدیان مالیاتی، مهلت تکمیل، اصلاح و استرداد اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده مربوط به دوره مالیاتی بهار سال ۱۴۰۴، موضوع ماده ۳ قانون تسهیل تکالیف مؤدیان به منظور اجرای قانون پایانه‌های فروشگاه‌های و سامانه مؤدیان، تا تاریخ ۲۸مرداد ۱۴۰۴تمدید شد. وی افزود: ادارات امور مالیاتی موظف‌اند نسبت به مؤدیانی که حداکثر تا تاریخ یادشده اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده دوره بهار ۱۴۰۴را از طریق سامانه مؤدیان مسترد می‌نمایند، تئییی امتحان کنند که جرمیه مقرر در ماده ۳۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده بابت تأخیر در پرداخت مالیات متعلق در اظهارنامه مسترد شده، به طور کامل (۱۰۰درصد) بخشوده شود.

بورس شاخص بورس ۱۳ هزار واحد افت کرد

شاخص بورس در جریان معاملات دیروز بازار سرمایه با افت ۱۳هزار واحدی روبه‌رو شد. به گزارش تسنیم، در جریان دادوستدهای دیروز بازار سرمایه، بیش از ۳۰۳میلیارد و ۹۹۴میلیون سهم و حق تقدم به ارزشی بالغ بر ۹هزار میلیارد تومان در بیش از ۲۸۴هزار نوبت دادوستد قرار گرفت و شاخص بورس با افت ۱۳هزار و ۷۹۶واحدی در ارتفاع ۲میلیون و ۸۱۱هزار و ۳۶۰واحد قرار گرفت.
بیشترین اثر منفی بر داماستج بازار سهام در روز گذشته به نام نمادهای معاملاتی فولاد، شستا و بوعلی شد و در مقابل نمادهای فارس، وپاسار و نوری با رشد خود مانع افت بیشتر نماگر بازار سهام شدند.
در بازارهای فرابورس ایران هم با معامله ۷میلیارد و ۲۶۸میلیون ورقه به ارزش ۷هزار و ۳۲۲میلیارد تومان در ۱۸۴هزار نوبت، شاخص فرابورس (آیفکس) ۰۵واحد افت کرد و در ارتفاع ۲۵هزار و ۷۱واحد قرار گرفت.
در این بازار هم بیشترین اثر منفی بر شاخص فرابورس به نام نمادهای معاملاتی کپهر، نیشکر و سامان شد و در مقابل نمادهای معاملاتی آریان، فزر و زاگرس بیشترین اثر مثبت را بر این شاخص به نام خود ثبت کردند.

فراخوان خرید چاه آب

سازمان پارک ها و فضای سبز شهرداری مشهد در نظر دارد در راستای تامین بخشی از نیاز آبی فضای سبز این شهر اقدام به خرید تعدادی چاه آب نماید.

بنابر این متقاضیان می توانند پیشگفتادات خود را به همراه تصاویر مالکیت و پروانه چاه به دبیرخانه این سازمان واقع در بلوار قاضی طباطبایی، انبش قاضی طباطبایی ۷ ارسال نمایند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر می توانیاد با شماره تلفن های ۳۱۲۶۶۰۴ و ۳۱۲۶۶۱۰ تماس حاصل فرمایید.

افکارت رابه اشتراک بگذار تا آینده را ترسیم کنیم

دفتر مرکزی: ۰۵-۳۳۲۸۸۸۱-۵
تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۹۰۳۸۴
روابط عمومی: ۰۵۱-۳۸۴۳۷۵۲
شماره پیامک: ۳۰۰۰۷۲۸۹

برگ سبز دیروز و سبز دمامن

خبر روز داری بپز 2007U3- هاچ یک سفید رنگ به شماره موتور 182A0145730 و شماره شاسی NAAP0JEE5M457304 و شماره پلاک ۸۴۲ هس ۵۳ ایران ۱۴ به نام آناه راضی قلعه نو مشهد و ت درجه اعتبار ساقه ای باشد.